

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

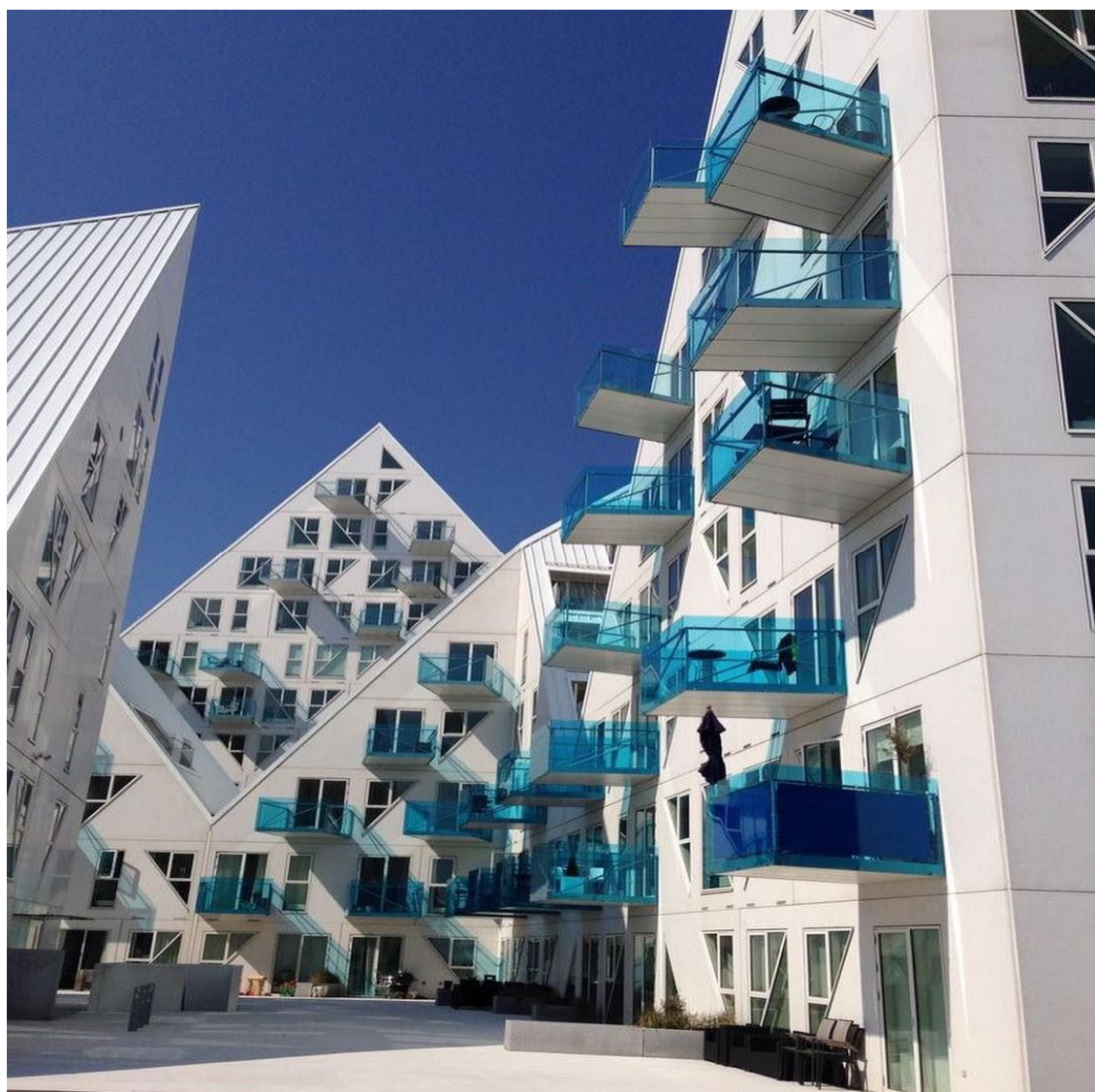
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять та самостійної роботи

з навчальної дисципліни

«СУЧАСНІ АРХІТЕКТУРНІ ТЕОРІЇ ТА ДОКТРИНИ»

(для студентів спеціальності 191 – Архітектура та містобудування)

Харків – ХНУМГ ім. О. М. Бекетова – 2020

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Сучасні архітектурні теорії та доктрини» (для студентів спеціальності 191 – Архітектура та містобудування) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. О. В. Смірнова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. – 15 с.

Укладач

канд. арх., доц. О. В. Смірнова

Рецензент

О. А. Попова, кандидат архітектури, доцент кафедри архітектури будівель і споруд та дизайну архітектурного середовища Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою архітектури будівель і споруд та дизайну архітектурного середовища, протокол № 1 від 25 серпня 2020 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Зміст навчальної дисципліни за змістовими модулями та темами.....	5
2 Організаційно-методичні рекомендації.....	5
3 Структура організації та зміст практичних занять.....	6
4 Засоби контролю та структура залікового кредиту.....	12
Список використаних і рекомендованих джерел.....	13

ВСТУП

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Сучасні архітектурні теорії та доктрини» складені для студентів спеціальності 191 – Архітектура та містобудування.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні архітектурні теорії та доктрини; сучасні стильові спрямування в архітектурному розвитку, новітні теорії та концепції проектування архітектури будівель і споруд для забезпечення високого рівня функціонального, екологічного та естетичного комфорту.

Міждисциплінарні зв'язки:

Вивчення цієї дисципліни базується	На результатах вивчення дисципліни базується
Сучасні проблеми архітектури і містобудування	Реставрація та реновація будівель
Критика сучасних теорій архітектури	—
Сучасні просторові конструкції	—
Реконструкція історичного середовища	—
Архітектура багатофункціональних комплексів	—
Інновації в проектуванні будівель і споруд	—
Архітектура житлових будівель	—
Особливості регіональної архітектури	—
Актуальні проблеми архітектури будівель і споруд	—
Реставрація архітектурних об'єктів	—
Новації та традиції у забудові історичних міст	—
Формоутворення поліфункціональних будівель	—
Екологічні аспекти архітектурно-містобудівної діяльності	—
Основи формування житла та житлового середовища	—
Архітектура Слобожанщини	—

Дисципліна «Сучасні архітектурні теорії та доктрини» складається з таких змістових модулів (далі – ЗМ):

ЗМ 1. Структурні течії архітектурних теорій.

ЗМ 2. Майстри й доктрини сучасної архітектури.

ЗМ 3. Інновації в архітектурі.

Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасні архітектурні теорії та доктрини» є ознайомити студентів з розвитком теорії та практики сучасної архітектури, з основними творами сучасної світової архітектурної спадщини.

1 ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВНИМИ МОДУЛЯМИ ТА ТЕМАМИ

МОДУЛЬ 1 СУЧАСНІ АРХІТЕКТУРНІ ТЕОРІЇ ТА ДОКТРИНИ

Змістовий модуль 1. Структурні течії архітектурних теорій.

Тема 1.1 Передумови виникнення сучасних архітектурних теорій.

Тема 1.2 Історизм в архітектурі (американська та європейська школи).

Змістовий модуль 2. Майстри й доктрини сучасної архітектури.

Тема 2.1 Трансформація ідей сучасної архітектури у теорії і практиці майстрів регіоналізму.

Тема 2.2. Відновлення актуального творчого архітектурного різноманіття другої половини ХХ ст.

Тема 2.3 Теоретичні та методологічні засади творчості провідних майстрів постмодернізму.

Змістовий модуль 3. Інновації в архітектурі.

Тема 3.1 Розвиток архітектурного різноманіття як змінність та співіснування архітектурних парадигм.

Тема 3.2 Головні напрями альтернативного розвитку архітектури.

Тема 3.3 Науково-технічний прогрес та розвиток медіа архітектури.

Тема 3.4 Футурологічні концепції розвитку архітектури та містобудування.

2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Методика викладання курсу «Сучасні архітектурні теорії та доктрини» передбачає роботу в діалозі викладача зі студентами та розрахована на 20 годин лекцій, 20 годин практичних занять та 80 годин самостійної роботи.

Для розуміння студентами структури навчального процесу та зв'язку практичних занять і самостійної роботи з лекційними заняттями даний розділ подається у вигляді структурно-змістовних таблиць, що включають як інформацію про зміст, структуру та часовий розподіл по окремим темам та видам занять, так і короткі рекомендації щодо виконання практичних завдань та організації самостійної роботи.

3 СТРУКТУРА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття – форма навчального заняття, спрямованого на формування вмінь та навичок виконання певних видів роботи. За кожною темою викладач проводить практичні заняття (табл. 1), на яких формує у студентів уміння та навички практичного застосування окремих теоретичних положень навчальної дисципліни шляхом індивідуального виконання графічно-аналітичних завдань.

Таблиця 1 – Структура організації та зміст практичних занять

Види навчальних занять	Години	Тематика, зміст та методичні вказівки з проведення практичних занять
1	2	3
Модуль 1 Сучасні архітектурні теорії та доктрини		
Змістовий модуль 1. Структурні течії архітектурних теорій		
Тема 1.1 Передумови виникнення сучасних архітектурних теорій	2	<ul style="list-style-type: none"> – Витоки і фактори появи модерністської ментальності у світовій архітектурі на початку ХХ ст.; – Вплив мистецтва на появу модернізму як новаторської течії в архітектурі; – Передісторія нової архітектури: раціоналізм, модерн та протофункціоналізм.
Практичні заняття	2	<p>Розробка аналітичної схеми, що виявляє визначення поняття «сучасні архітектурні теорії», їх витоки, фактори виникнення. В завданні необхідно зазначити блок, що ілюструє поглиблений аналіз із визначенням характерних рис стилів сучасних архітектурних теорій на початку ХХ ст.</p> <p>Завдання виконують у вигляді графічної роботи на аркуші формату А3</p>
Самостійна робота	6	У межах даної теми самостійна робота складається з пошуку та аналізу літературних джерел за темою «модернізм як новаторська течія в архітектурі» та оформлення графічного завдання, виконаного на занятті
Тема 1.2 Історицизм в архітектурі (американська та європейська школи)	4	<ul style="list-style-type: none"> – Особливості регіональних проявів модернізму першої половини ХХ ст. та перших шкіл архітектури; – Стили та напрями формування раціоналістичної лінії (функціоналізм, неопластицизм і конструктивізм), синтетичної лінії (експресіонізм) та декоративної лінії (ретроспективізм, неокласицизм, ар-деко); – Надбання модернізму, позитивні якості модерністської теорії і практики та їх недоліки.

Продовження таблиці 1

1	2	3
Практичні заняття	4	Розробка аналітичної схеми, що аналізує та визначає основні особливості регіональних проявів модернізму першої половини ХХ ст. та перших шкіл архітектури. Окреслити позитивні якості модерністської теорії і практики та їх недоліки. Навести прикладі у вигляді ілюстративного матеріалу з поясненнями у вигляді анотації. Завдання виконують у вигляді графічної роботи на аркуші формату А3
Самостійна робота	14	У літературних джерелах знайдіть приклади архітектури модернізму першої половини ХХ ст. та перших шкіл архітектури. Визначте їх особливості. Остаточо скоректуйте розроблену на занятті аналітичну схему
Змістовий модуль 2. Майстри й доктрини сучасної архітектури		
Тема 2.1 Трансформація ідей сучасної архітектури у теорії і практиці майстрів регіоналізму	2	– Виток і початок архітектурного регіоналізму. Містобудівні експерименти Ле Корбюзьє в Індії. Розвиток ідей сучасної архітектури в Південній Азії; – Латиноамериканський регіоналізм. Творчість О. Німейєра; – Сучасна архітектура Японії. Японський метаболізм. Теорія метаболізму. Роботи К. Танге і К. Курокава; – Постметаболізм і пошук нових форм архітектури майбутнього. Капсульна архітектура.
Практичні заняття	2	Розробка аналітичної схеми, що аналізує та визначає передумови появи архітектурного регіоналізму. Поглиблений аналіз та визначення характерних рис містобудівних експериментів в Індії (Ле Корбюзьє), сучасної архітектури в Південній Азії, Латиноамериканський регіоналізму (О. Німейєр), японського метаболізму (К. Танге і К. Курокава) та постметаболізму. Завдання виконується на двох аркушах формату А3

Продовження таблиці 1

1	2	3
Самостійна робота	6	Вивчення літератури з заданої теми. За результатами практичного заняття виконуються креслення, ілюструються приклади. З урахуванням зауважень викладача проводиться корегування графічної частини роботи
Тема 2.2 Відновлення актуального творчого архітектурного різноманіття другої половини ХХ ст.	2	<ul style="list-style-type: none"> – Подальший розвиток ідей органічної архітектури в середині ХХ ст.; – Тенденції неоекспресіонізму. Роль символічної художньої мови Е. Саарінена, Л. Кана та ідея «архітектурискульптури» в творчості Й. Уотсона; – Необруталізм. Структуралізм в архітектурі, естетизація конструктивної форми. Естетика оболонково-каркасної системи в будівлях Світового торгового центру в Нью-Йорку, Транс-Америка в Сан-Франциско, каркасно-ствольно-підвісної системи – в офісі фірми БМВ в Мюнхені.
Практичні заняття	2	Розробка аналітичної схеми, що визначає та аналізує основний задум органічної архітектури та її подальший розвиток, основні риси неоекспресіонізму, необруталізму, структуралізму в архітектурі. Аналіз архітектурних творів видатних майстрів в цих напрямках. Завдання виконується у вигляді графічної роботи на двох аркушах формату А3
Самостійна робота	8	Робота з літературними джерелами за заданою темою. За результатами практичного заняття виконуються креслення. З урахуванням зауважень викладача проводиться корегування графічної частини роботи
Тема 2.3 Теоретичні та методологічні засади творчості провідних майстрів постмодернізму	2	<ul style="list-style-type: none"> – Неомодернізм як звернення до спадщини модернізму; – Творчість провідних майстрів: Р. Вентурі, М. Грейвз, Л. Кріс, Ч. Мур, Д. Стерлінг, Р. Стерн, С. Тайгерман, П. Айзенман.

Продовження таблиці 1

1	2	3
Практичні заняття	2	Розробка аналітичної схеми, що ґрунтовно аналізує творчість провідних майстрів: Р. Вентурі, М. Грейвз, Л. Кріє, Ч. Мур, Д. Стерлінг, Р. Стерн, С. Тайгерман, П. Айзенман. Завдання виконується у вигляді графічної роботи на двох аркушах формату А3
Самостійна робота	10	Вивчення методичної літератури. Аналіз літературних джерел. Робота з конспектом лекцій. Остаточна розробка аналітичної схеми
Змістовий модуль 3. Інновації в архітектурі		
Тема 3.1 Розвиток архітектурного різноманіття як змінність та співіснування архітектурних парадигм.	2	– Сучасні стильові спрямування в архітектурі; - Архітектурна деконструкція. Творчість З. Хадід, Д. Лібескінда, Б. Чумі «Парк де ля Війєтт, Париж»; – Постмодерна архітектура. Теоретики і практики постмодернізму в архітектурі (Р. Вентурі, М. Кюло, Джонсон, Грейвз, Бофілл, концептуальні роботи групи «Сайт»); – Хай-тек. Оновлення мови архітектури. Міжнародний центр мистецтв ім. Д. Помпіду в Парижі, Страсбурзький суд з прав людини (Р. Роджер). Творчість Н. Форстера. Слік-тек як глянсовий варіант хай-тека.
Практичні заняття	2	Розробити аналітичну схему, що відобразить основні сучасні стильові спрямування в архітектурі – архітектурна деконструкція (З. Хадід, Д. Лібескінда), постмодерна архітектура (Р. Вентурі, М. Кюло, Джонсон, Грейвз, Бофілл, концептуальні роботи групи «Сайт»), хай-тек (Р. Роджер, Н. Форстер). На основі обраних аналогів доповнити схему блоками з ілюстраціями та анотаціями до них. Завдання виконують на двох аркушах формату А3

Продовження таблиці 1

1	2	3
Самостійна робота	6	Самостійний перегляд літератури з заданої теми, робота з аналогами. На форматі А3 навести приклади та надати стислий аналіз 4-м об'єктам, вирішених в сучасних стилістичних напрямках, визначити тенденції їх формування.
Тема 3.2 Головні напрями альтернативного розвитку архітектури	2	– Основні передумови та альтернативні напрями проектних пошуків в архітектурі; – Творчість провідних майстрів: Ф. Гері, С. Калатрава.
Практичні заняття	2	Розробити аналітичну схему, яка відобразатиме основні передумови, фактори та напрями сучасних проектних пошуків в архітектурі. Проаналізувати творчість провідних майстрів: Ф. Гері, С. Калатрава. Навести приклади їх архітектурних творів, зробити анотацію та стислий опис до кожного, що передбачає: – аналіз композиційно-планувального, інженерно-конструктивного, об'ємно-просторового та архітектурно-художнього рішення будівлі; – визначення основних проблем формування громадської будівлі та наведення пропозицій щодо їх вирішення. Завдання виконується на аркуші формату А3
Самостійна робота	10	Остаточна розробка аналітичної схеми. Аналіз літературних джерел щодо напрямків проектних пошуків в архітектурі.
Тема 3.3 Науково-технічний прогрес та розвиток медіа архітектури	2	– Удосконалення міського середовища шляхом створення об'єктів медіа архітектури; – Основні завдання та прийоми створення художнього образу об'єктів медіа архітектури; – Прийоми трансформації у формуванні інтерактивних будівель; – Віртуальна архітектура (архітектура кіберпростору).

Продовження таблиці 1

1	2	3
Практичні заняття	2	<p>Визначення поняття «медіа архітектура».</p> <p>Розробити аналітичну схему, яка відобразатиме основні фактори, завдання та прийоми створення та трансформації художнього образу об'єктів медіа архітектури. Графічно проілюструвати приклади формування об'єктів медіа архітектури. Визначити особливості удосконалення міського середовища шляхом створення інтерактивної архітектури будівель і споруд.</p> <p>Запропонувати ескіз-ідею інтерактивної архітектури будівель і споруд. Визначити засоби медіа архітектури та їх роль в створенні візуально комфортного середовища. Виявити особливості створення віртуальної архітектури (архітектури кіберпростору).</p> <p>Завдання виконується у вигляді графічної роботи на аркуші формату А3.</p>
Самостійна робота	10	<p>Вивчення та аналіз науково-методичної літератури щодо формування світло-кольорового образу будівель і споруд</p>
<p>Тема 3.4 Футурологічні концепції розвитку архітектури та містобудування</p>	2	<ul style="list-style-type: none"> – Особливості формування архітектурних об'єктів з урахуванням низьковуглецевого розвитку міського середовища; – Екологічний підхід та особливості формування природо інтегрованої архітектури; – Основні категорії створення інноваційних будівель і споруд у низьковуглецевому місті; – Перспективні тенденції формування інноваційної архітектури.
Практичні заняття	2	<p>Визначте поняття «низьковуглецеве місто». Розробка аналітичної моделі формування низьковуглецевого міста, де реалізуються новітні досягнення науки і техніки, що стимулюють нові підходи до формування архітектури. Визначити у вигляді блок-схеми основні категорії оновлення або створення інноваційних будівель і споруд у низьковуглецевому місті.</p>

Закінчення таблиці 1

1	2	3
		Завдання виконується на двох аркушах формату А3
Самостійна робота	10	Вивчення методичної літератури. Робота з конспектом лекцій. Підготовка до рецензування. Кожен студент повинен дати рецензію на проведену роботу за відповідним завданням іншого студента
Усього годин	120	–

Тематика контрольних робіт

Комплексні контрольні роботи, передбачені програмою навчальної дисципліни. Розроблені за тематикою змістових модулів і відповідають обсягу лекційного матеріалу.

Критерії оцінювання контрольної роботи

1. Студент впевнено орієнтується в змісті курсу, відповідає на всі три контрольні запитання, ілюструючи відповіді ескізами, начерками: «відмінно».
2. Студент орієнтується в змісті трьох контрольних запитань курсу, недостатньо володіє методикою ведення процесу розробки проекту реставрації: «добре».
3. Студент погано орієнтується в змісті контрольних запитань, володіє принциповими питаннями за темами курсу, розуміє специфіку роботи архітектора з пам'ятками архітектури: «задовільно».
4. Студент не орієнтується в змісті контрольних запитань: «незадовільно».

4 ЗАСОБИ КОНТРОЛЮ ТА СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Бали, %
МОДУЛЬ 1 Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.1 Графічні завдання	25 %
ЗМ 1.2 Графічні завдання	25 %
ЗМ 1.3 Графічні завдання	20 %
Підсумковий контроль з МОДУЛЮ 1 (екзамен)	30 %
Усього за модулем 1	100 %

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ І РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анвин С. Основы архитектуры / С. Анвин. – СПб. : Питер, 2012. – 272 с.
2. Арнхейм, Р. Искусство и визуальное восприятие: пер. с англ. / Р. Арнхейм. – М. : Архитектура-С., 2007. – 392 с.
3. Бойко Х. С. Типы домов и архитектурные конструкции: учеб. пособие / Х. С. Бойко. – Львов : Издательство Львовской политехники, 2012. – 196 с.
4. ДБН В.2.2-15-2005 Здания и сооружения. Жилые дома. Основные положения. – Киев : Госкомстрой Украины, 2005.
5. Добрицына И. А. От постмодернизма – к нелинейной архитектуре : Архитектура в контексте современной философии и науки / И. А. Добрицына.– М. : Прогресс-Традиция, 2004. – 416 с.
6. Дубинський В. П. Конспект лекцій з курсу «Теорія і критика сучасної архітектури» (кінець ХІХ – ХХ – початок ХХІ ст.) (для студентів 5 курсу спеціальності 7.06010202, 8.06010202 «Містобудування») / В. П. Дубинський, М. Л. Мухортов; Харк. нац. ун-тміськ. госп-ваім. О. М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ, 2013. – 123 с.
7. Жмурко Ю. В. Конспект лекцій з курсу «Теорія та критика сучасної архітектури» (для студентів 5 курсу денної форми навчання за напрямом 6.060102 (1201) «Архітектура» спеціальності «Містобудування») / Ю. В. Жмурко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2011. –110 с.
8. Змеул С. Г. Архитектурная типология зданий и сооружений: учеб. для вузов / С. Г. Змеул, Б. А. Маханько. Издание стереотипное. – М. : Архитектура-С, 2007. – 240 с.
9. Иконников А. В. Функция, форма, образ в архитектуре / А. В. Иконников.– М. : Стройиздат, 1986. – 237 с.
10. Козачун Г. У. Типы жилых зданий / Г. У. Козачун. – Высшее образование : Феникс, 2011. – 400 с.
11. Котенева З. И. Архитектура зданий и сооружений : учеб. пособие / З. И. Котенева. – Харьков : ХНАГХ, 2007. – 170 с.
12. Крижановская Н. Я. Приемы формирования природоинтегрированной архитектуры в городской среде : монография / Н. Я. Крижановская, Ю. С. Гордиенко, И. А. Дегтев. – Белгород : БГТУ, 2010. – 144 с.
13. Крижановская Н. Я. Природоинтегрированные индивидуальные жилые дома повышенной комфортности : монография / Н. Я. Крижановская, О. В. Смирнова, И. А. Дегтев. – Белгород : БГТУ, 2013. – 246 с.
14. Крижановская Н. Я. Генезис формирования инновационных зданий и сооружений в городской среде : монография / Н. Я. Крижановская,

О. В. Смирнова; Харьков. нац. ун-т. гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. – Харьков : ХНУГХ, 2016. – 189 с.

15. Орельская О. В. Современная зарубежная архитектура : учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений / О. В. Орельская. – М. : ИЦ «Академия», 2006. – 272 с.

16. Осипов Ю. К. Архитектурно-типологические основы проектирования жилых зданий : учеб. пособие / Ю. К. Осипов, О. В. Матехина. – Новокузнецк : Сибир. гос. инд. ун-т, 2013. – 257 с.

17. Прина Ф. Архитектура. Элементы, формы, материалы / Ф. Прина. – М. : Омега, 2010. – 384 с.

18. Рябушин А. В. Развитие жилой среды. Проблемы, закономерности, тенденции / А. В. Рябушин. – М. : Стройиздат, 1976. – 381 с.

19. Сапрыкина Н. А. Основы динамического формообразования в архитектуре : учеб. для вузов / Н. А. Сапрыкина. – М. : Архитектура-С, 2005. – 312 с.

20. Середюк И. И. Восприятие архитектурной среды / И. И. Середюк. – Львов : Вища школа. Изд-во при Львов. ун-те, 1979. – 202 с.

21. Смирнова О. В. Типологические основы формирования инновационных зданий в городской среде : монография / О. В. Смирнова ; Харьков. нац. ун-т. гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. – Харьков : ХНУГХ, 2017. – 189 с.

22. Смоляр И. М. Экологические основы архитектурного проектирования : учебное пособие по направлению «Архитектура» / И. М. Смоляр, Е. М. Микулина, Н. Г. Благовидова. – М. : Академия, 2010. – 157 с.

23. Черкес Б. С. Архітектура сучасності : остання третина ХХ–початок ХХІ ст. : навч. посіб. для студ. напряму 8.120101 – Архітектура будівель і споруд / Б. С. Черкес, С. М. Лінда ; нац. ун-т «Львівська політехніка». – Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2010. – 384 с.

24. Чинь Ф. Д. К. Архитектура – форма, пространство, композиция / Ф. Д. К. Чинь. – М. : Изд-во АСТ, 2010. – 432 с.

Виробничо-практичне видання

Методичні рекомендації
до практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«СУЧАСНІ АРХІТЕКТУРНІ ТЕОРІЇ ТА ДОКТРИНИ»

(для студентів спеціальності 191 – Архітектура та містобудування)

Укладач **СМІРНОВА** Ольга В'ячеславівна

Відповідальний за випуск *О. А. Попова*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *О. В. Смірнова*

План 2020, поз. 368 М

Підп. до друку 18.12.2020. Формат 60 × 84/16.

Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 0,8.

Тираж 50 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.

Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК 5328 від 11.04.2017.